

Sygn. akt: I C 797/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Mirosława Dykier - Ginter
Protokolant:	pomocnik biurowy Karolina Ziółkowska

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2017 roku w Człuchowie

sprawy

z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w B.

przeciwko Ł. F.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznać za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w B. umowę darowizny zawartą w dniu 25 lutego 2013 roku przed Notariuszem L. W. i zarejestrowaną w repertorium A pod numerem (...), w części pomiędzy M. F. (1) i pozwanym Ł. F., tj. co do wynoszącego 1/2 udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) usytuowanego w budynku położonym w miejscowości (...), stanowiącego odrębną nieruchomość, dla której w Sądzie Rejonowym w Człuchowie prowadzona jest księga wieczysta (...), w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących powodowi, wynikających z:

a) nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 30 grudnia 2013 roku wydanego w sprawie (...) zaopatrzonego w dniu 11 sierpnia 2014 roku w klauzulę wykonalności w zakresie należności głównej w kwocie 2.935,04 zł (dwa tysiące dziewięćset trzydzieści pięć złotych cztery groszy), kosztów procesu w kwocie 642,00 zł (sześćset czterdzieści dwa złotych), kosztów postępowania klauzulowego w kwocie 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) oraz odsetek ustawowych od kwot:

- 1.287,58 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt siedem złotych pięćdziesiąt osiem groszy) od dnia 19 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,

- 1.031,23 zł (jeden tysiąc trzydzieści jeden złotych dwadzieścia trzy groszy) od dnia 21 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,

- 616,23 zł (sześćset szesnaście złotych dwadzieścia trzy groszy) od dnia 05 października 2012 roku do dnia zapłaty,

b) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie I. O. z dnia 31 stycznia 2017 roku, w zakresie kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 268,91 zł (dwieście sześćdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy),

2. w pozostałym zakresie powództwo oddała,

3. zasądza od pozwanego Ł. F. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w B. kwotę 1808,00 zł (jeden tysiąc osiemset osiem złotych) tytułem kosztów procesu,

4. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygnatura akt IC 797/17

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w B. wniósł przeciwko pozwanemu Ł. F. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego z dnia 25 lutego 2013 roku przed notariuszem L. W., zarejestrowanego w repertorium A pod numerem (...), w części tj. w zakresie w którym M. F. (1) darował na rzecz pozwanego Ł. F. wynoszący 1/2 udział w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) usytuowanego w budynku nr (...) położonym w miejscowości W. wraz z odpowiednim udziałem w jego częściach wspólnych i prawie własności działki, na której budynek ten jest posadowiony, dla której to nieruchomości lokalowej Sąd Rejonowy w Człuchowie prowadzi księgę wieczystą (...) - w celu umożliwienia egzekucji należności powoda wynikających z:

- prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z dnia 30 grudnia 2013 roku wydanego w sprawie IX GNc (...), zaopatrzonego w dniu 11 sierpnia 2014 roku w klauzulę wykonalności,

- prawomocnego postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie I. O. z dnia 17 października 2014 roku wydanego w sprawie Km (...),

- prawomocnego postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie I. O. z dnia 31 stycznia 2017 roku wydanego w sprawie (...),

- zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku sporządzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi J. G. w sprawie Km(...)

oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w dniu 30 grudnia 2013 roku wydany został na jego rzecz przeciwko M. F. (1) nakaz zapłaty na kwotę 2.935,04 wraz z odsetkami od częściowych kwot - odpowiednia od sierpnia i października 2012 roku. Na podstawie tytułu wykonawczego wydanego w oparciu o ten nakaz powód zainicjował postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie – sygn. akt. (...). Postępowania egzekucyjne zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji postanowieniem z dnia 31 w styczniu 2017 roku. W uzasadnianiu tego postanowienie komornik wskazał, iż przeciwko dłużnikowi prowadzonych jest wiele bezskutecznych egzekucji. Następnie powód wszczął u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi J. G. – sygnatura akt Km (...) - kolejne postępowanie egzekucyjne wobec tego dłużnika, które również nie przynosi rezultatów, mimo zlecenia komornikowi przeprowadzenia obszernego dochodzenia w celu ustalenia majątku dłużnika. Zgodnie ze stanowiskiem powoda dłużnik nie zrealizował również żadnych dobrowolnych wpłat na rzecz wierzyciela.

Powód podkreślał, iż ustalił, że dłużnik w dniu 25 lutego 2013 roku (a więc już po upływie wymagalności świadczenia objętego nakazem zapłaty z dnia 30 grudnia 2013 roku - zgodnie z ustalonym obowiązkiem zapłaty odsetek) darował na rzecz syna Ł. F. wynoszący 1/2 udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego objętego księgą wieczystą (...). Powód wskazywał, iż w dacie zbycia dłużnik wiedział o istnieniu wierzytelności wobec powoda. Wywodził też, iż majątek ten mógł służyć zaspokojeniu wierzycieli dłużnika, w tym powoda. Wskazywał też, że dłużnik wyzbył się swojego wartościowego majątku i uniemożliwił wierzycielowi wyegzekwowanie należnych kwot. Działal więc z pokrzywdzeniem wierzycieli. Argumentował, iż dokonane w drodze darowizny rozporządzenie majątkiem stanowiło czynność prawną na podstawie, której osoba najbliższa uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie kosztem majątku

dłużnika. Powołując się na domniemania wynikające z art. 527 § 3 k.c. 529 k.c., a nadto wynikającą z art. 528 k.c. zasadę, iż w takiej sytuacji zła wiara osoby trzeciej nie stanowi przesłanki powodzenia roszczenia pauliańskiego, powód wywodził zasadność żądania zgłoszonego wobec pozwanego w niniejszej sprawie, jako aktualnego właściciela przedmiotowej nieruchomości lokalowej.

Pozwany Ł. F., pomimo prawidłowego wezwania i pouczenia o skutkach niestawiennictwa, nie stawiał się na rozprawie wyznaczonej na dzień 7 grudnia 2017 roku, nie złożył w niniejszej sprawie żadnych wyjaśnień ani nie żądał przeprowadzenia rozprawy pod swoją nieobecność.

Na rozprawie w dniu 7 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie wydał w sprawie wyrok zaoczny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 30 grudnia 2013 roku w Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto w P. w sprawie IX GNc (...)M. F. (1) zobowiązany został do zapłaty na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w B. kwoty 2.935,04 zł, odsetek ustawowych od kwot:

- 1.287,58 zł od dnia 19 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,
- 1.031,23 zł od dnia 21 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,
- 616,23 zł od dnia 05 października 2012 roku do dnia zapłaty,

oraz kosztów procesu w kwocie 642,00 zł.

Nakaz ten uprawomocnił się i w dniu 11 sierpnia 2014 roku nadano mu klauzulę wykonalności, ustalając koszty postępowania klauzulowego w kwocie 60,00 zł.

(dowód: nakaz zapłaty z 30 grudnia 2013 roku z naniesioną klauzulą wykonalności i rozstrzygnięciem o kosztach postępowania klauzulowego k.29).

Najpóźniej w październiku 2014 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w B. zainicjował przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie I. O. postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania należności objętej nakazem zapłaty wydanym w sprawie IX GNc (...). Sprawa zarejestrowana została pod sygnaturą Km (...) W dnia 17 października 2014 roku komornik wydał postanowienie o przyznaniu wierzycielowi, którego w tym postępowaniu reprezentował radca prawny kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 150,00zł. Postanowienie uprawomocniło się dnia 29 października 2014 roku.

(dowód: postanowienie z dnia 29 października 2014 wraz z naniesioną przez komornika wzmianka o prawomocności k. 30).

Postawieniem z dnia 31 stycznia 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie, wobec stwierdzenie bezskuteczności egzekucji, umorzył postępowanie egzekucyjne. W tym samym postanowieniu komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 268,91zł i orzekł o obciążeniu nimi dłużnika, zobowiązując go do ich zwrotu na rzecz wierzyciela. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 20 lutego 2017 roku.

(dowód: postanowienie z dnia 31 stycznia 2017 roku z naniesioną przez komornika wzmianka o prawomocności k. 30).

Na podstawie wniosku zarejestrowanego w dniu 18 maja 2017 roku powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w B. zainicjował kolejne postępowanie egzekucyjne – tym razem przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi J. G., któremu nadano sygnaturę akt Km (...). Wniosek egzekucyjny dotyczył wyegzekwowania całej należności objętej nakazem zapłaty wydanym w sprawie IX GNc (...), kosztów postępowania klauzulowego oraz kosztów bezskutecznej egzekucji w wysokości 250,31zł. Wierzyciel wnioskował również o przyznanie kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym oraz

o wyegzekwowanie ich i przekazania wraz z pozostałymi należnościami. We wniosku jako sposób egzekucji wierzyciel wskazał min. egzekucję z wynagrodzenia za pracę, świadczeń emerytalno-rentowych, rachunków bankowych i innych wierzytelności lub praw majątkowych. Wierzyciel zawnioskował również o przeprowadzenie czynności w celu poszukiwania majątku.

(dowód: wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wraz z adnotacją komornika o wpływie k. 32).

W zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście określił, w zakresie kosztów egzekucyjnych dotyczących postępowania prowadzonego pod sygnaturą Km (...), kwotę 600 zł jak koszty zastępstwa w egzekucji, kwotę 797,10 zł jako opłatę egzekucyjną oraz kwotę 183,33zł jako podatek VAT .

(dowód: zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku k. 38)

W ramach prowadzonej egzekucji komornik wystawił zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego dłużnika oraz zajęciu wierzytelności wobec Urzędu Skarbowego.

(dowód: zawiadomienia o zajęciu rachunku i zajęciu wierzytelności w dniach 22 i 20 czerwca 2017 roku w sprawie Km (...),

Egzekucja pozostaje w toku i jest bezskuteczna. Dłużnik nie uregulował również dobrowolnie na rzecz wierzyciela jakiegokolwiek kwot w celu wykonania ciążącego na nim obowiązku zapłaty. Prowadzone są wobec niego inne bezskuteczne egzekucje.

(okoliczności faktyczne uznane za prawdziwe w oparciu o art. 339 § 2 k.p.c. wynikające z twierdzeń powoda zawartych w pozwie)

M. F. (1) oraz M. F. (2) - jako małżonkom na zasadach ustawowej wspólności majątkowej – przysługiwało od 17 listopada 1999 roku prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...), usytuowanego w budynku położonym w miejscowości (...), wraz z odpowiednim udziałem w jego częściach wspólnych i prawie własności działki, na której budynek ten jest posadowiony - jak odrębnej nieruchomości lokalowej, dla której w Sądzie Rejonowym w Człuchowie prowadzona jest księga wieczysta (...). W dniu 25 lutego 2013 roku M. F. (1) oraz M. F. (2), oświadczając iż w związku z rozwodem są współwłaścicielami po połowie tej nieruchomości lokalowej, przenieśli na podstawie umowy darowizny zawartej przed Notariuszem L. W. zarejestrowanej w repertorium A pod numerem (...) swoje udziały w prawie własności lokalu na rzecz syna Ł. F..

(dowód: umowa darowizny z dnia 25 lutego 2013 roku dołączona do dokumentów księgi wieczystej (...) na k. 71-72 - kopia k 39-40 oraz 91-94)

Wierzytelność objęta narzazem zapłaty wydanym w sprawie IX GNc(...) powstała przed zbyciem pozwanemu przez dłużnika udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego.

(okoliczności faktyczne uznane za prawdziwe w oparciu o art. 339 § 2 k.p.c. wynikające z twierdzeń powoda zawartych w pozwie)

M. F. (1) dokonując darowizny udziału w prawie własności lokalu działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda.

(okoliczność ustalona w oparciu o nieobalone domniemanie wybijające z art. 529 k.c.)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo – na zasadach dotyczących rozstrzygnięcia sprawy wyrokiem zaocznym - zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie.

Zaznaczyć należy, iż na mocy art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.

W niniejszej sprawie pozwany Ł. F. nie stawiał się na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę, jak również nie wypowiedział się co do twierdzeń podnoszonych przez powoda w uzasadnieniu pozwu oraz powołanych pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed wydaniem wyroku. Stosownie więc do treści art. 339 § 2 k.p.c., wydając wyrok zaoczny przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W toku niniejszego procesu pozwany nie podjął obrony. Zostały więc spełnione przesłanki do wydania wyroku zaocznego.

Przepis art. 339 § 2 k.p.c. ustanawia domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczących okoliczności faktycznych w wypadku bezczynności pozwanego, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Domniemanie to dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe. Ten wyjątkowy przepis nie może być wykładany rozszerzająco (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 18.2.1972 r., III CRN 539/71, L.). Zatem sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c., negatywny zaś wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (porównaj wyroki Sądu Najwyższego z dnia : 7.6.1972 r. III CRN 30/72, 31.3.1999 r., I CKU 176/97, 6.6.1997 r., I CKU 87/97, 15.3.1996 r., I CRN 26/96, 15.9.1967 r., III CRN 175/67).

Treść przepisu art. art. 339 § 2 k.p.c. wskazują, iż domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda nie obowiązuje, jeżeli budzą one uzasadnione wątpliwości lub zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Z brzmienia przepisu wynika, że chodzi tu o kwalifikowaną postać wątpliwości, a mianowicie muszą być one uzasadnione. Te uzasadnione wątpliwości mogą powstać, np. gdy podane w pozwie okoliczności stają w sprzeczności z faktami powszechnie znanymi (art. 228 § 1 k.p.c.) lub faktami znanymi sądowi urzędowo (art. 228 § 2 k.p.c.) Uzasadnione wątpliwości mogą też powstać w wypadku, kiedy twierdzenia powoda zawarte w pozwie odnośnie do stanu faktycznego sprawy są ze sobą sprzeczne, nie zawierają pełnego stanu faktycznego pozwalającego na rozstrzygnięcie sprawy, wskazują na brak legitymacji procesowej powoda lub pozwanego itp. (porównaj komentarz do art. 339 k.p.c. pod redakcją Zieliński - system Legalis)

W przypadku, gdy sąd powźmie wątpliwości co do zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości co do faktów bądź ustalenia, czy powód zmierza do obejścia prawa (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972r. III CRN 30/72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1973r. III CRN 59/73, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999r. I CKU 176/97, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996r. I CRN 26/96).

W ocenie sądu w niniejszej sprawie zawarte w pozwie twierdzenia powoda co do przesłanek uwzględnienia skargi z w zakresie należności wynikających z wydanego przeciwko dłużnikowi M. F. (1) nakazu zapłaty, opatrzenia go klauzula wykonalności oraz należności wynikających z postanowienia o ustaleniu kosztów bezskutecznej egzekucji z dnia 31 stycznia 2017 nie budziły wątpliwości. W zakresie tych okoliczności powód w pozwie zawarł opis stanu faktycznego, nadto dołączył potwierdzające te okoliczności pisemne dokumenty względnie wydruki z systemu stanowiące formę dowodów, tym bardziej że w procesie niniejszym powód może korzystać z domniemań wynikających z art. 527 § 3 i 4 k.c.

Wątpliwość Sądu wzbudziło natomiast dochodzone roszczenie w zakresie pozostałych należności – wynikających z postanowienia komornika z dnia z dnia 17 października 2014 roku i zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku. W tym zakresie konieczne stało się przeprowadzenie postępowania dowodowego oraz ocena zasadności roszczenia wywodzonego w oparciu o wskazywany stan faktyczny sprawy.

Podkreślenia wymaga fakt, iż zgodnie z ogólnym ciężarem dowodowym to strona powodowa powinna udowodnić, że określona wiarygodność jej przysługuj - jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wiarygodności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradiktoryjności) w procesie, a po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzeczniczą obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest – czy też nie jest – dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznany spór jest ich sprawą, a nie sądu.

Podstawę prawną żądania powoda stanowi przepis art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którym gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Powód domagał się więc ochrony swoich praw w ramach tzw. akcji (skargi) pauliańskiej. Celem tej instytucji jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nielojalnego (nieuczciwego) postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osoby trzeciej lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności. Konstrukcja ochrony pauliańskiej oparta jest na instytucji względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z osobą trzecią z pokrzywdzeniem wierzyciela. Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. W razie uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły.

Stosownie zaś do treści 531 § 1 k.c. uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową.

Zapadły wyrok uwzględniający powództwo oparte na skardze pauliańskiej, ma charakter konstytutywny i wywołuje skutki ex tunc, a zaskarżona umowa w stosunku wierzyciela traktowana jest tak, jakby w ogóle nie była zawarta. Uznanie umowy za bezskuteczną jedynie wobec powoda oznacza, że umowa ta pozostaje ważna i nadal wywołuje zamierzone przez jej strony skutki prawne w takim zakresie, w jakim można to pogodzić z realizacją roszczeń wierzyciela.

Skuteczność żądania uznania czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela jest uwarunkowana kumulatywnym spełnieniem przesłanek wskazanych w art. 527 k.c. i następuje tj.:

- 1) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej,
- 2) uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej,

3) pokrzywdzenie wierzyciela,

4) świadomość dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela oraz

5) – co do zasady - świadomość osoby trzeciej o pokrzywdzeniu wierzyciela lub też możliwość powzięcia takiej informacji przy zachowaniu należytej staranności, poza wyjątkiem wynikającym z art. 528 k.c., który stanowi, iż jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Przy czym stosownie do rozkładu ciężaru dowodu w procesie określonego art. 6 k.c. ciężar udowodnienia przesłanek z art. 527 k.c. z zastrzeżeniem domniemań z art. 527 § 3 i 4 k.c. i 529 k.c. spoczywa na wierzycielu.

W ramach zarzutów wywodzonych ze skargi pauliańskiej - zgodnie z powyższym – wierzyciel winien skonkretyzować czynność prawną, której uznania za bezskuteczną się domaga w celu wykonania określonego zobowiązania dłużnika. W zakresie tej przesłanki – w niniejszej sprawie - powód doprecyzował kwestionowaną czynności wskazując, że przedmiotem zarzutu jest zawarta między pozwanym a dłużnikiem M. F. (1) umowa darowizny jego wynoszącego 1/2 udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego (umowa darowizny zawarta została bowiem po zniesieniu wspólności majątkowej między M. i M. F. (2), którą lokal był objęty, a byli małżonkowie przy zawieraniu umowy złożyli oświadczenie o przysługującym im po połowie prawie własności do tego lokalu i każdy z nich darował synowi swój udział w tej nieruchomości)

Warunkiem skutecznego zaskarżenia czynności jest także uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią. Korzyść tę może osoba trzecia osiągnąć bądź przez nabycie prawa majątkowego, bądź przez zwolnienie jej ze zobowiązania przez dłużnika. Skutkiem tego majątek osoby trzeciej ulega zwiększeniu, co pociąga za sobą umniejszenie majątku dłużnika. O taką bowiem wartość, o jaką umniejszył się majątek dłużnika zwiększył się majątek osoby trzeciej. Taka sytuacja zaistniała między majątkiem pozwanego a dłużnika M. F. (1) wskutek zawarcia umowy darowizny. Pozwany uzyskał korzyść majątkową - stał się kosztem majątku dłużnika właścicielem w zakresie 1/2 udziału w prawie własności nieruchomości lokalowej.

W zakresie przesłanki dotyczącej pokrzywdzenie wierzyciel - odwołać należy się do § 2 powołanego przepisu art. 527 k.c, zgodnie z którym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Oceny czy czynność prawna krzywdzi wierzyciela, dokonuje się nie według stanu dokonania czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 roku, IIICKN 554/98- Lex nr 52736 oraz z dnia 22 marca 2001 roku V CKN 280/00 Lex nr 52793). Przez pojęcie niewypłacalności rozumie się aktualny, tj. istniejący w chwili zaskarżenia czynności i orzekania brak możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych. W judykaturze przyjmuje się, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000 roku, sygn. akt III CKN 554/98, Lex nr 52736). Tym samym podkreślić należy, że akcję pauliańską uzasadnia każde powiększenie niewypłacalności, bez względu na jego rozmiar. W konsekwencji, dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu także i wtedy, gdy co prawda wierzyciel może uzyskać zaspokojenie z pozostałego majątku dłużnika, ale dopiero z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r. IV CKN 525/00 – Lex 53110).

Odnosząc powyższe rozważania do rozpoznawanej sprawy wskazać należy, iż w treści uzasadniania pozwu powód podnosił istnienie tak rozumianej niewypłacalności dłużnika – powoływał się na prowadzone poprzednio oraz aktualnie postępowania egzekucyjne, które nie doprowadziło do jakiegokolwiek zaspokojenie wierzyciela. Na te okoliczności przedstawił dowody dotyczące bezskuteczności poprzedniej egzekucji oraz podejmowania czynności w aktualnie prowadzonej egzekucji. W treści pozwu powód wskazywał również, iż nie uzyskał w inny sposób zaspokojenie

swojej należności. Ponieważ wywodzone okoliczności nie wzbudzały wątpliwości, ustalone zostały jako podstaw faktyczna rozstrzygnięcia przy wydaniu wyroku zaocznego w oparciu o regulację wynikającą z art. 339 § 2 k.p.c.

W tym miejscu zaznaczyć też należy, iż nie ma znaczenie dla oceny działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela zakres zaspokojenie z wyprowadzonego majątku. Co prawda nie ulega wątpliwości, iż pokrzywdzenie wierzyciela dokonana przez dłużnika czynnością musi mieć charakter realny, ta znaczy że hipotetyczna projekcja egzekucji skierowanej do wyprowadzonego majątku musi prowadzić do konkluzji, że egzekucja okaże się skuteczna, przy zastosowaniu reguł pierwszeństwa unormowanych w art. 1025 k.p.c. Wystarczy jednak, iż w wyniku tak przeprowadzonej egzekucji wierzyciel uzyskał choćby częściowe zaspokojenia (porównaj wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 roku -V CSK 183/11 oraz z dnia 13 kwietnia 2012 roku III CSK 214 /11). W niniejszej sprawie nie ustalono, aby ewentualni inni wierzyciele egzekwujący korzystali z uprzywilejowanej kolejności zaspakajania w egzekucji z nieruchomości- w razie skutecznej egzekucji wszystkie należności byłyby więc zaspakajanie proporcjonalnie.

W zakresie przesłanki działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, sąd ustalił ją w oparciu o nieobalane domniemanie wynikające z art. 529 k.c., wobec ustalenia – stosując zasady dotyczące ustalenia stanu faktycznego sprawy przy orzekaniu wyrokiem zaocznym - iż dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Dłużnika działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może uniemożliwić lub odwlec zaspokojenie wierzycieli z jego majątku. Pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być zamiarem dłużnika. Dla jej przyjęcia wystarczy, aby dłużnik pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. W przeciwieństwie do pokrzywdzenie wierzyciela, które ocenie się na czas zgłaszania zarzutu i rozstrzygania, świadomość dłużnika działania z pokrzywdzeniem wierzycieli musi istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. Dla jej oceny niezbędne jest więc ustalenie stanu majątkowego dłużnika oraz wysokości jego zobowiązań na dzień dokonywania kwestionowanej czynności (porównaj uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 roku VCKN 280/00, a także wyroki Sądów Apelacyjnych – w Warszawie z dnia z dnia 19 listopada 1997 roku - I ACa 737/97 oraz w Poznaniu z dnia 12 maja 2005 roku – I ACa 1764/04). Kodeks cywilny wprowadza w art. 529 k.c. ułatwienie dowodowe dla wierzyciel w postaci domniemania działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli. Domniemanie to ma zastosowania jedynie w przypadku gdy kwestionowana czynność stanowi darowiznę. Z przepisu tego wynika bowiem, że w sytuacji, gdy w chwili dokonywania darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Domniemanie to jest wrzuszalne jednak powoduje przerzucenie ciężaru dowodu na drugą stronę, która winna wykazać, iż dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W niniejszej sprawie pozwany nie podjął inicjatywy dowodowej dotyczącej obalenie wskazanego domniemania – bezczynność pozwanego skutkowałą rozpoznanie sprawy wyrokiem zaocznym.

Wreszcie w zakresie przesłanki dotyczącej świadomości osoby trzeciej co do pokrzywdzenia wierzyciela wskazać należy, iż zakwestionowana czynność – umowa darowizny - jest czynnością niedopłatą, a taki charakter czynności w świetle art. 528 sprawia, że zła wiara osoby trzeciej nie stanowi przesłanki powodzenie roszczenia pauliańskiego. Nie trzeba jej więc wykazywać.

W tej sytuacji stwierdzić należy iż – co do zasady i na warunkach wydania wyroku zaocznego - żądanie powoda podlegało uwzględnieniu.

Uznanie za bezskuteczną czynności i dotyczyć może jednak istniejących wierzytelności i to istniejących zarówno w chwili wystąpienia ze skargą jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności za bezskuteczną (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 roku – V CNK 280/00, z dnia 23 lipca 2003 roku II CNK 299/01 i z dnia 29 czerwca 2004 II CK 367/03)

Dlatego też sąd uwzględnił powództwo jedynie w części, a więc w zakresie wynikającym z wydanego przeciwko dłużnikowi nakazu zapłaty w sprawie IX GNC 6777/13, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności oraz prawomocnego postanowienie Komornika Sądowego przy Rejonowym w C. o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego z dnia

31 stycznia 2017 roku. Jedynie bowiem w zakresie tych należności istniały podstawy do przyjęcia, iż dłużnik pozostaje zobowiązany do ich zapłaty na rzecz wierzyciela.

Inaczej ocenić należy natomiast pozostałe wierzytelności objęte żądaniem tj. koszty egzekucyjne, których dotyczą postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie z dnia 17 października 2014 roku wydane w sprawie Km (...) oraz zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku wystawione przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi J. G. w sprawie Km (...).

W tym miejscu wskazać należy na zasady dotyczące ustalania kosztów postępowania egzekucyjnego. Podstawowe zasady ponoszenia i egzekucji kosztów w postępowaniu egzekucyjnym określają art. 770 k.p.c. i 770¹ k.p.c. Są to zasada odpowiedzialności dłużnika za koszty postępowania, zasada zwrotu wierzycielowi kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji oraz zasada unifikacji kosztów (polegająca na ściągnięciu kosztów wraz z egzekwowanym roszczeniem). Zgodnie z art. 770 k.p.c. koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji obciążają dłużnika. Koszty te ściągają się wraz z egzekwowanym roszczeniem (zd. drugie), zaś koszt egzekucji ustala postanowieniem komornik, jeśli przeprowadzenie egzekucji należy do niego (zd. trzecie). Z art. 770¹ k.p.c. wynika natomiast, że prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów podlega uprawomocnieniu się bez potrzeby zaopatrywania go w klauzulę wykonalności. Co do zasady, czynnością powodującą powstanie obowiązku uiszczenia kosztów jest więc postanowienie komornika o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego i wezwaniu dłużnika lub wierzyciela do ich uiszczenia, wydawane po zakończeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 770 k.p.c.

Kwestię tę podejmował Sąd Najwyższy w uchwale z dnia z dnia 13 lipca 2011 r. - III CZP 37/11, w której zwrócił uwagę na różnice w użytej terminologii zawartej w tej regulacji. Sąd Najwyższy zauważył, iż w art. 770 k.p.c. chodzi o „ściągnięcie kosztów” wraz z dochodzonym roszczeniem, w art. 770¹ k.p.c. zaś o wykonanie postanowienia komornika w przedmiocie kosztów, stanowiącego podstawę do ich wyegzekwowania. Koszty wskazywane w zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji ściągają się wraz z dochodzonym roszczeniem, nie podlegają one zaś egzekucji. Ściągnięcie kosztów jest czynnością faktyczną, a jej dokonanie wynika z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. z 2017r. poz. 1277).

Pobieranie opłaty egzekucyjnej, ściąganej wraz z dochodzonym roszczeniem, następuje – co do zasady - bez potrzeby wydawania postanowienia o ustaleniu kosztów i prowadzenia osobnej egzekucji w celu ich ściągnięcia. Na koszty egzekucji oprócz opłaty egzekucyjnej składają się także zaliczki na pokrycie wydatków (art. 39 i 40 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku) oraz należności pełnomocnika strony lub strony działającej bez pełnomocnika. Wypadki, w których komornik wydaje postanowienie w związku z pobraniem zaliczki określają art. 41 oraz 42 w związku z art. 49 ust. 3 ustawy. W innych zatem wypadkach należności z tego tytułu podlegają ściągnięciu wraz z dochodzonym roszczeniem. Te same zasady dotyczą ściągnięcia opłat za czynności adwokatów i radców prawnych za czynności w postępowaniu egzekucyjnym.

Ostateczne rozliczenie kosztów egzekucji następuje zatem w postanowieniu określonym w art. 770 k.p.c, kiedy możliwe jest ich całościowe rozliczenie.

Podkreśleniu również wymaga, iż obowiązującą w postępowaniu rozpoznawczym regułą odpowiedzialności za wynik procesu zastąpiono zasadą odpowiedzialności dłużnika za koszty egzekucji połączoną z zasadą kosztów celowych.

Po zmianie art. 49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769), w art. 49 ust. 4 ustawy przyznano komornikowi uprawnienie do obciążenia wierzyciela obowiązkiem uiszczenia opłaty egzekucyjnej w wypadku, kiedy wszczęcie postępowania egzekucyjnego było niecelowe. Spójność podstawy obciążenia wierzyciela opłatą i granicy obowiązku ponoszenia przez dłużnika kosztów egzekucji, którym w świetle art. 770 k.p.c. są koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji, uprawnia do wniosku, że obecnie komornik upoważniony jest

do oceny celowości prowadzenia egzekucji i niezbędności jej kosztów także na podstawie art. 770 k.p.c. (...) W postanowieniu wydanym na podstawie art. 770 k.p.c. powinny zostać uwzględnione koszty egzekucji poniesione przez wierzyciela i komornika, ustalić też w nim należy w jakim zakresie koszty te zostały ściągnięte od dłużnika, a także którą ze stron koszty te obciążają przy zastosowaniu kryterium celowości wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji, a także przy odpowiednim zastosowaniu art. 98 k.p.c. - 110 k.p.c. w zw. z 13 § 2 k.p.c. Ocena następuje według stanu istniejącego w chwili ukończenia postępowania (art. 816 k.p.c.) lub jego umorzenia (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 roku wydane w sprawie III CZP 1/13)

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż określone w zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji z dnia 20 czerwca 2017 roku przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi J. G. w sprawie Km (...) koszty egzekucyjne nie dają podstawy do uznania, iż dłużnik M. F. (1) został obciążony ich zapłatą, a więc że powodowi przysługuje z tego tytułu wierzytelność. Podstawę taką stanowić będzie dopiero postanowienie o ustaleniu kosztów wydane po zakończeniu postępowania egzekucyjnego.

Z tych samych powodów nie sposób przyjąć istnienia wierzytelności z tytułu kosztów zastępstwa prawnego ustalonych w postępowaniu Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie z dnia 17 października 2014 roku wydanym w sprawie Km (...). Zauważyć należy, że z dokumentów dołączonych do akt sprawy – postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Człuchowie z dnia 31 stycznia 2017 roku - wynika, iż postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. W postanowieniu tym Komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 268, 91 zł, obciążył nimi dłużnika w całości orzekając o obowiązku ich zwrotu na rzecz wierzyciela. Tylko ta kwota w zakresie postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie Km (...) stanowi więc należność powoda z tytułu prowadzonego postępowania egzekucyjnego i tylko w tym zakresie dłużnik w ramach postępowania egzekucyjnego został obciążony kosztami egzekucyjnymi zgodnie z zasadą wynikającą z art. 770 k.p.c. i 770⁽¹⁾k.p.c. Niewątpliwie bowiem koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym stanowią koszty egzekucyjne i winny być ustalone w jego końcowej fazie egzekucji, kiedy możliwe jest całościowe rozliczenie, w tym ocena nakładu pracy pełnomocnika, którego koszty wchodzi w skład kosztu egzekucji. Na tym etapie dopiero jest możliwe prawidłowe oznaczenie stawki wynagrodzenia, wiadomo bowiem, jaki sposób egzekucji został skutecznie wdrożony i jakich nakładów pracy pełnomocnika wymagało postępowanie.

W sprawie Km (...) komornik ustalił wysokość kosztów zastępstwa prawnego w egzekucji postanowieniem z dnia 17 października 2014 roku, a więc na wstępnym etapie tego postępowania, nie określając osoby zobowiązanej do ich ponoszenia. Choć praktykę tę uznać należy za nieprawidłową, to wydane postanowienie niewątpliwie stanowi jedną z czynności komornika dokonaną w trakcie egzekucji. Stosuje się więc do niej zasadę wynikającą z art. 826 k.p.c., że umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, nie pozbawiając jednocześnie wierzyciela możliwości wszczęcia ponownej egzekucji. W piśmiennictwie i orzecznictwie przyjmuje się, że skutek ten następuje w każdym przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego (z mocy samego prawa, na wniosek czy z urzędu) i polega na przywróceniu stanu prawnego sprzed wszczęcia egzekucji. Takie stanowisko zawarte zostało min. w uzasadnieniu Uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 roku wydanej w sprawie III CZP 1/13. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził również, że prawomocne postanowienie o częściowym ustaleniu kosztów egzekucji w zakresie kosztów zastępstwa i o obciążeniu tymi kosztami dłużnika, wydane przedwcześnie i nieprawidłowo przy wszczęciu postępowania egzekucyjnego i niewykonane w toku tego postępowania ulegają uchyleniu z chwilą prawomocnego umorzenia postępowania egzekucyjnego, któremu towarzyszyć powinno ostateczne rozliczenie kosztów. Tak więc umorzenie postępowania egzekucyjnego postanowieniem komornika z dnia 31 stycznia 2017 roku wydanym w sprawie Km 1499/14 skutkowało uchyleniem postanowienia z dnia 17 października 2014 roku. W tej sytuacji brak jest podstaw do przyjęcia, iż istnieje wierzytelność dotycząca kosztów ustalonych w tym postanowieniu, a tym bardziej, że należność ta obciąża dłużnika M. F. (1).

W tej sytuacji w zakresie tej części roszczenia sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielania kosztów, wyrażoną w treści art. 100 k.p.c. Do kosztów poniesionych przez stronę powodową zaliczono: opłatę sądową od pozwu w wysokości 318zł zł,

koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1.800 zł. na mocy § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.), opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł,- łącznie kwotę 2.135zł. Wobec faktu, iż powództwo zostało uwzględnione w części, pozwany został zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda kwoty 1.808 zł – stosownie do wyniku sprawy.

W myśl art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd z urzędu nadaje wyrokowi zaocznemu uwzględniającemu powództwo rygor natychmiastowej wykonalności.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd nadał wydanemu wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.